

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 13. broj

28. ožujka 2024.

cijena 300 Ft

Sretan Uskrs

FOTO: BERNADETA BLAZETIN

Neil Simon: Tračevi

8. i 9. stranica

Obnovljena škola u Hrvatskom Židanu

11. stranica

U HOŠIG-u

12. stranica

Predigra

Približavajući se Croatici, vidjela sam brojna poznata lica iz hrvatske zajednice. Stajali su u odvojenim grupicama (moglo bi se reći timovima) ispred ulaza. Neki su cigaretama, neki skrivenim pogledima i neki glasnim osmjesima pokušavali prikriti nervozu. Naime, čekalo se na sastavljanje liste kandidata za državnu i glavno-gradsku listu za ovogodišnje narodnosne izbore. U predsoblju iznad stepenica koje vode u „glasačku“ prostoriju skupljali su se potpisi prisutnih članova Saveza. Ubrzo se razvila polemika da na listi nisu svi članovi, a bilo je i glasnog mišljenja da je na listi i osoba koja nije član. Temperatura je rasla. Čekalo se da glasanje počne. Brojna lica, sad više ne u grupicama, u masi su se spuštala u „glasačku“ prostoriju. Neki od njih došli su prkositi oponentima, na nagovor drugih, neki iz dužnosti i dobre namjere, neki da budu dio „donošenja“ pravde, a mnogi kako bi na sebe preuzeli moć. Legitimnu moć.

Moć se definira kao sposobnost pojedinca ili skupine da nametne i provede svoju volju, čak i usprkos otporu drugih. Preduvjet su moći ljudske i društvene nejednakosti jer se ljudi međusobno razlikuju po sposobnostima, sklonostima, duhovnoj i intelektualnoj snazi, karakteru, izdržljivosti. S jedne strane postoji mišljenje da je društvo nosilac moći i da ono raspolaže njome kao cjelinom, a moć se legitimizira i ostvaruje s pomoću vlasti, i to putem institucijske strukture i sile kojom raspolaže. S druge strane moć je predstavljena kao ljudski nagon. Prema Hobbesu želja za moći osnova je egzistencije i opstanka, dok prema Adleru iza želje za moći stoji kompleks niže vrijednosti koji se u težnji za moći kompenzira, upravlja zbivanjima u ličnosti kako bi osigurao stabilnost osjećanja i savladavanje podčinjenosti.

Koji su motivi, želje i ciljevi budućih kandidata? Tko će zadržati svoju poziciju i na ovim izborima, a tko će tek započeti političku karijeru u hrvatskoj zajednici? Želim vjerovati da će hrvatska zajednica napredovati i biti u dobrim rukama i nakon ovih izbora.

Tu večer iščekivalo se da glasanje započne. Kad se nešto jako iščekuje, često se ne dogodi. Tako je i sjednica te večeri odgođena zbog nedostatka kvoruma. Bila je to samo proba, uvježbavanje, predigra.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Jesmo li u korizmenoj osami uspješni naći vremena za sebe i Gospodina? Jesmo li uspješni učvrstiti vjeru i nadvladati manjak vjere?“

Dok pišem ove retke, ni sama ne znam kako mi brzo prolazi ili kako mi je brzo prošla korizma. Do Uskrsa ima još šest dana. I Cvjetnica je iza nas. U tjednu prije Cvjetnice naredala su se u organizaciji hrvatskih zajednica, pa tako i u mojoj sredini, brojna vjerska okupljanja na kojima su vjernici molili križni put. Pisale su se pisanice te čak i organizirano pripremala tradicionalna uskrсна jela. U školama su se priređivali uskršni sajmovi, na satima Narodopisa učilo se o uskršnim običajima, na satima jezika i književnosti učile su se i pjevale pjesme s tematikom jednog od najvećih blagdana u godini, o misteriju smrti i uskršnuća.

Evangelja po Mateju, Marku i Luki govore o Isusovu preobraženju. U tom događaju vidimo Gospodinov odgovor na nesuspjeh njegovih učenika da ga razumiju. Jesmo li u korizmenoj osami uspješni naći vremena za sebe i Gospodina? Jesmo li uspješni učvrstiti vjeru i nadvladati manjak vjere? Pa ni učenici nisu bili na visini zadatka, a kamoli mi ljudi trećega tisućljeća, uljuljani u udobnost svoje svakodnevice. Stoga nam je teško popeti se na goru visoku i moliti se s Isusom.

„Bog nas vodi kroz pustinju do slobode“ geslo je korizmene poruke pape Franje za korizmu 2024. godine. Iz nje izdvajam nekoliko dijelova koji mi se čine više nego aktualnima.

„Kada se naš Bog objavljuje, prenosi uvijek poruku slobode: *Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva* (Izl 20, 2). Izlazak iz ropstva u slobodu nije neko apstraktno putovanje. Da bi naša korizma bila konkretna, prvi korak je željeti vidjeti stvarnost.

Bog se nije umorio od nas. Prihvatimo korizmu kao jako vrijeme u kojem nam ponovno dolazi njegova riječ: *Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva* (Izl 20, 2). To je vrijeme obraćenja, vrijeme slobode.

To uključuje borbu: Knjiga Izlaska i Isusove kušnje u pustinji to nam jasno govore. Glasu Boga, koji govori *Ti si Sin moj, Ljubljeni!* (Mk 1, 11) i *Nemoj imati drugih bogova*

uz mene (Izl 20, 3), suprotstavljaju se laži neprijatelja. Više nam se bojati idolâ nego faraona: možemo ih smatrati kao nekim njegovim glasom u nama. Biti svemoćan, biti od svih priznat, biti ispred svih: svaki čovjek u sebi osjeća zavodljivost te laži. To je dobro poznat put. Možemo se tako vezati za novac, za određene projekte, ideje, ciljeve, za svoj položaj, tradiciju, pa čak i za određene ljude. Umjesto da nas pokrenu, oni će nas paralizirati. Umjesto da nas okupljaju u jedno, oni će nas okretati jedne protiv drugih. Postoji, međutim, novo čovječanstvo, narod malenih i poniznih, koji nije podlegao čarima te laži. Dok idoli one koji im služe čine nijemima, slijepima, gluhima i nepokretnima (usp. Ps 115, 4), siromašne duhom resi budna spremnost i otvorenost: oni su tiha sila dobra koja čuva i drži svijet.

Vrijeme je za djelovanje, a u korizmi djelovati znači također zastati. Zastati u molitvi kako bi se primilo Božju riječ i zastalo poput Samarijanca pred svojim ranjenim bratom. Ljubav prema Bogu i bližnjemu jedna su i ista ljubav. Ne imati drugih bogova znači zadržati se u Božjoj prisutnosti, zastati uz bližnjega od krvi i mesa. Zato molitva, milostinja i post nisu tri neovisna djelovanja, nego jedan jedini pokret otvorenosti i samoodricanja u kojem ćemo odbaciti idole koji nas opterećuju i navezanosti koje nas sputavaju i drže zarobljenima. Tada će se usahlo i usamljeno srce probuditi. Valja nam, dakle, usporiti i zastati.

Ja o nama ako bi kršćanska pokora bila kao ona koja je rastužila Isusa! On i nama poručuje: *Ne budite smrknuti kao licemjeri. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste* (Mt 6, 16). Neka radije s lica zrači radost, neka se širi miomiris slobode, neka se oslobodi ona ljubav koja sve čini novim, počevši od onog najmanjeg i najbližeg.“

Piše ovako između ostalog u papinoj korizmenoj poruci.

Sretan Vam i blagoslovljen Uskrs 2024. godine, dragi čitatelju. U miru Vašega doma s Vašim najbližima. U Isusu.

Branka Pavić Blažetin

Objavljen popis naselja u kojima se moraju raspisati izbori za hrvatske narodnosne samouprave

Državni izborni ured (NVI) 17. siječnja u Budimpešti je objavio popis naselja u kojima će se raspisati izbori za narodnosne samouprave 2024. godine.

Sastavljen je popis naselja prema narodnosti u kojima se u skladu sa Zakonom o pravima narodnosti moraju raspisati opći izbori za zastupnike narodnosnih samouprava. Narodnosne izbore raspisuje Državno izborno povjerenstvo (NVB) najkasnije 69 dana prije dana glasanja, na dan općih izbora za zastupnike lokalnih samouprava i načelnike.

Prema Zakonu o pravima narodnosti iz 2011. (CLXXIX) opći izbori zastupnika narodnosnih samouprava moraju se raspisati u tri slučaja: a) ako u naselju broj pripadnika određene narodnosti doseže broj od 25 osoba, b) ako je nakon prethodnih općih izbora utemeljena hrvatska samouprava i broj pripadnika doseže broj od 20 osoba, c) ako je u naselju 1. prosinca 2023. radila narodnosna javna obrazovna ustanova, narodnosna ustanova za strukovno osposobljavanje ili javna obrazovna ustanova koja sudjeluje u narodnosnom obrazovanju.

U prva dva slučaja broj osoba koje pripadaju danoj narodnosti utvrđen je prema zbirnim podacima narodnosti prema izjašnjenju o pitanjima koja se odnose na pripadnost određenoj narodnosti, a u posljednjem slučaju na temelju popisa koji su Ured za obrazovanje i Nacionalni ured za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih do 15. siječnja dostavili Državnom izbornom povjerenstvu. Taj popis uključuje i popis narodnosnih ustanova za javno i strukovno obrazovanje koje djeluju u danim naseljima.

U Mađarskoj postoji 13 službenih narodnosti: bugarska, grčka, hrvatska, poljska, njemačka, armenska, romska, rumunjska, rusinska, srpska, slovačka, slovenska i ukrajinska.

Prema objavljenom popisu u Mađarskoj je sveukupno 137 naselja u kojima se prema Zakonu o pravima narodnosti moraju raspisati izbori za hrvatske narodnosne samouprave. Od toga u 135 naselja broj Hrvata doseže brojku od 25 osoba, a samo je jedno, Križevci u Baranjskoj županiji, gdje je njihov broj između 20 i 24, točnije 22. Nema naselja u kojima se izbori raspisuju prema trećem zakonskom uvjetu (ako je 1. prosinca 2023. radila narodnosna javna obrazovna ustanova, narodnosna ustanova za strukovno osposobljavanje ili javna obrazovna ustanova koja sudjeluje u narodnosnom obrazovanju).

Brojke su po županijama sljedeće: u

Bačko-kiškunskoj županiji 16 samouprava, Baranjskoj 36, Budimpešti 22, Čongradskoj 1, Fejerskoj 3, Đursko-mošonsko-šopronskoj 10, Hajdu-biharskoj 1, Komaromsko-ostrogonskoj 1, Peštanskoj 6, Šomođskoj 14, Tolnanskoj 1, Željeznoj 11, Vesprimskoj 1 i Zalskoj županiji 14.

U Bačko-kiškunskoj županiji uz 13 naselja u kojima je nakon izbora 2019. godine utemeljeno 13 hrvatskih samouprava zakonom određenu brojku od 25 Hrvata dosežu još tri naselja: Olaš (Kiskunhalas) 32, Tompa 35 i Baškut 37.

U Baranjskoj županiji, gdje od izbora 2019. godine rade 34 hrvatske samouprave, od toga sad postoje dva naselja u kojima se prema posljednjem popisu stanovništva ne mogu raspisati izbori jer ne udovoljavaju zakonskim uvjetima ni brojčano, a nema ni hrvatske narodnosne javne obrazovne ustanove: Njarod (10) i Bremen (19). No, ima naselja u kojima nema hrvatske samouprave, ali se prema podacima iz posljednjeg popisa iz 2022. godine moraju raspisati izbori: Boja, Magyarsarlós, Pellérd, Vertika. Tako u Baranjskoj županiji ima ukupno 36 naselja u kojima se moraju raspisati izbori za hrvatsku narodnosnu samoupravu.

Uz dosadašnjih 14 budimpeštanskih okruga u kojima postoji hrvatska samouprava izbori se moraju raspisati i u I., IV.,

VI., VIII., IX. i XX. budimpeštanskom okrugu, dakle u svim budimpeštanskim okruzima.

Nema promjena u Đursko-mošonsko-šopronskoj županiji, gdje je ostalo dosadašnjih deset naselja, kao ni u Željeznoj županiji, gdje je ostalo 11 tradicionalnih naselja.

U Peštanskoj županiji uz dosadašnja tri naselja (Andzabeg, Senandrija i Tukulja) izbori se moraju raspisati i u Jerši (Budaörs) (30), Rastinu (Dunaharaszti) (33) i Godeli (Gödöllő) (26).

U Šomođskoj županiji uz sadašnjih 13 samouprava zakonski uvjet ispunjen je i u Balatonbogláru (36), dakle u 14 naselja.

U Zalskoj županiji radi 11 hrvatskih samouprava, a uz njih još su tri naselja u kojima su ispunjeni zakonski uvjeti te se moraju raspisati izbori: Borša (Borsfa) (40), Kesthelj (Keszthely) (27) i Jegersek (Zalae-gerszeg) (36).

Povećao se i broj županija s dosadašnjih 11 na 14 u kojima ima naselja s potrebnim brojem od najmanje 20 Hrvata jer je zakonom određen broj dosegnut i u Hajdu-biharskoj županiji – u Debrecinu (26), u Komaromsko-ostrogonskoj županiji – u Tatabanji (25) i Vesprimskoj županiji – u Vesprimu (51). Ostaje šest županija i glavni grad, Budimpešta, gdje se mogu održati izbori odnosno utemeljiti i područne hrvatske samouprave.

Stipan Balatinac

Naselja (137) po županijama (14) u kojima se prema Zakonu o pravima narodnosti moraju raspisati opći izbori zastupnika za hrvatske narodnosne samouprave

a – Čl. 56. st. 1. t. a Zakona o pravima narodnosti: broj pripadnika hrvatske narodnosti (Hrvata) doseže 25 osoba

b – Čl. 56. st. 1. t. b Zakona o pravima narodnosti: nakon izbora 2019. godine utemeljena je hrvatska samouprava i broj je pripadnika 20 – 24

c – Čl. 56. st. 1. t. c Zakona o pravima narodnosti: 1. prosinca 2023. radila je narodnosna javna obrazovna ustanova, narodnosna ustanova za strukovno osposobljavanje ili javna obrazovna ustanova koja sudjeluje u narodnosnom obrazovanju

	a	b	c	broj pripadnika hrvatske narodnosti (Hrvata) prema podacima iz popisa stanovništva 2022. godine	broj birača u hrvatskom biračkom popisu na dan raspisivanja narodnosnih izbora
Bačko-kiškunska županija	16	0	6	2169	1262
Aljmaš	1	0	1	101	104
Bikić	1	0	0	46	62
Baja	1	0	1	548	155
Baćin	1	0	0	146	148
Čavolj	1	0	0	71	91
Čikerija	1	0	0	36	47
Dušnok	1	0	1	258	240
Sentivan	1	0	0	36	34
Gara	1	0	1	152	93
Santovo	1	0	1	216	114
Kalača	1	0	0	93	43
Kaćmar	1	0	1	90	33
Kečkemet	1	0	0	107	43
Olaš (Kiskunhalas)	1	0	0	32	1
Tompa	1	0	0	33	0
Baškut	1	0	0	37	27
Baranjska županija	36	1	8	4836	3127
Ranjoš	1	0	0	63	27
Birjan	1	0	0	38	42
Boja	1	0	0	25	7
Fok	1	0	0	61	48
Križevci	0	1	0	22	30
Starin	1	0	1	115	139
Martinci	1	0	1	378	414
Harkanj	1	0	0	131	90
Kašad	1	0	0	89	62
Katolj	1	0	0	73	45
Komlov	1	0	0	38	74
Mišljen	1	0	0	120	64
Kukinj	1	0	0	103	81
Lančug	1	0	0	37	54
Lotar	1	0	0	52	48
Magyarsarlós	1	0	0	28	25
Mohač	1	0	1	475	192
Dopsa (Nagyodobsza)	1	0	0	55	45

	a	b	c	broj pripadnika hrvatske narodnosti (Hrvata) prema podacima iz popisa stanovništva 2022. godine	broj birača u hrvatskom biračkom popisu na dan raspisivanja narodnosnih izbora
Kozar	1	0	1	61	76
Olas	1	0	0	27	42
Pečuh	1	0	1	1186	457
Udvar	1	0	0	99	59
Pelerda (Pellérd)	1	0	0	25	4
Pogan	1	0	0	79	71
Šeljin	1	0	1	120	165
Šikloš	1	0	1	123	42
Vertika (Sósvertike)	1	0	0	34	22
Sajka	1	0	0	39	38
Salanta	1	0	1	257	177
Surdukinj	1	0	0	73	51
Semelj	1	0	0	57	59
Selurinc	1	0	0	54	60
Siget	1	0	0	79	39
Sukit	1	0	0	44	36
Vajslovo	1	0	0	29	32
Vršenda	1	0	0	104	88
Budimpešta	22	0	1	1933	417
I. okrug	1	0	0	27	3
II. okrug	1	0	0	127	15
III. okrug	1	0	0	101	17
IV. okrug	1	0	0	63	10
V. okrug	1	0	0	52	11
VI. okrug	1	0	0	52	1
VII. okrug	1	0	0	91	16
VIII. okrug	1	0	0	83	8
IX. okrug	1	0	0	105	13
X. okrug	1	0	0	104	27
XI. okrug	1	0	0	201	32
XII. okrug	1	0	0	74	7
XIII. okrug	1	0	0	163	34
XIV. okrug	1	0	1	181	29
XV. okrug	1	0	0	60	41
XVI. okrug	1	0	0	82	43
XVII. okrug	1	0	0	69	8
XVIII. okrug	1	0	0	76	51
XIX. okrug	1	0	0	45	12

	a	b	c	broj pripadnika hrvatske narodnosti (Hrvata) prema podatcima iz popisa stanovništva 2022. godine	broj birača u hrvatskom biračkom popisu na dan raspisivanja narodnosnih izbora
XX. okrug	1	0	0	61	7
XXI. okrug	1	0	0	45	12
XXII. okrug	1	0	0	58	29
Čongradska županija	1	0	0	259	
Segedin	1	0	0	193	56
Fejerska županija	3	0	0	356	
Pantela (Dunaújváros)	1	0	0	75	57
Erčin	1	0	0	104	96
Stolni Biograd (Székesfehérvár)	1	0	0	74	30
Đursko-mošonsko-šopronska županija	10	0	4	1977	1219
Bizonja	1	0	1	280	181
Umok	1	0	0	97	43
Đur	1	0	0	96	23
Vedešin	1	0	0	105	65
Kemlja	1	0	1	126	164
Koljnof	1	0	1	595	378
Stari Grad	1	0	0	108	71
Šopron	1	0	0	201	100
Horpač (Sopronhorpács)	1	0	1	36	36
Unda	1	0	0	122	109
Hajdu-biharska županija	1	0	0	58	
Debrecin (Debrecen)	1	0	0	26	1
Komoransko-ostrogonska županija	1	0	0	97	
Tatabanja (Tatabánya)	1	0	0	25	0
Peštanska županija	6	0	1	959	
Jerša (Budaörs)	1	0	0	30	2
Rastin (Dunaharaszti)	1	0	0	33	2
Andzabeg	1	0	0	75	113
Godela (Gödöllő)	1	0	0	26	1
Senandrija	1	0	0	92	76
Tukulja	1	0	1	130	128
Šomođska županija	14	0	1	1126	820
Balatonboglár	1	0	0	36	1
Barča	1	0	0	201	138
Bojevo	1	0	0	55	56
Daranj	1	0	0	25	53
Tomašin	1	0	0	56	48
Rasinja	1	0	0	40	41

	a	b	c	broj pripadnika hrvatske narodnosti (Hrvata) prema podatcima iz popisa stanovništva 2022. godine	broj birača u hrvatskom biračkom popisu na dan raspisivanja narodnosnih izbora
Kapošvar	1	0	0	76	49
Dombol	1	0	0	31	24
Lukovišće	1	0	1	80	90
Fatac (Nagyatád)	1	0	0	76	58
Potonja	1	0	0	53	75
Brlobaš	1	0	0	38	23
Novo Selo	1	0	0	134	73
Izvar	1	0	0	51	53
Tolnanska županija	1	0	0	132	
Dumvar (Dombóvár)	1	0	0	28	61
Željezna županija	11	0	7	2357	1653
Bika	1	0	0	49	36
Čepreg	1	0	0	48	44
Gornji Četar	1	0	1	115	109
Hrvatske Šice	1	0	0	68	51
Hrvatski Židan	1	0	1	282	272
Kiseg	1	0	1	210	150
Narda	1	0	1	225	143
Plajgor	1	0	0	26	44
Prisika	1	0	1	140	137
Petrovo Selo	1	0	1	583	386
Sambotel	1	0	1	372	231
Vesprimska županija	1	0	0	134	
Vesprim	1	0	0	51	3
Zalska županija	14	0	6	2405	1300
Bečehel	1	0	0	76	84
Borša (Borsfa)	1	0	1	40	0
Fičehaz	1	0	1	171	75
Kesthelj (Keszthely)	1	0	0	27	5
Letinja	1	0	0	84	57
Mlinarci	1	0	1	216	107
Kerestur	1	0	1	299	161
Velika Kaniža	1	0	0	365	183
Petriba	1	0	0	82	48
Pustara	1	0	0	188	91
Sepetnik	1	0	0	52	69
Sumarton	1	0	1	222	238
Serdahel	1	0	1	429	152
Jegersek (Zalaegerseg)	1	0	0	36	10

HRVATSKI *glasnik*

Čitajte i širite Hrvatski glasnik,
tjednik Hrvata u Mađarskoj!

„Hrvatski kalendar 2024.“ i nove mrežne stranice Croatice predstavljani u Baji

Na promotivnom putu po hrvatskim regijama u Mađarskoj – nakon Budimpešte, Serdahela, Kalače i Petrova Sela – održano je još jedno predstavljanje „Hrvatskog kalendara 2024.“, drugo u Bačko-kiškunskoj županiji. Priređeno je 29. veljače u Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji.

Promocija je održana u suorganizaciji Kulturnog centra i Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“. Nakon što je okupljene, sudionike i uzvanike srdačno pozdravio ravnatelj Mladen Filaković, nazočnima se obratio i generalni konzul RH u Mađarskoj Drago Horvat. Promociji su među ostalima nazočili glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, predsjednica Hrvatske samouprave grada Baje i zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković, zamjenik predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Arnold Barić i brojni drugi.

Moderator večeri bio je novinar Hrvatskog glasnika Stipan Balatinac. Hrvatski kalendar za 2024. godinu predstavile su glavna urednica Branka Pavić Blažetin i ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, koja je u toj prigodi predstavila i nove mrežne stranice Croatice (www.croatica.hu) sa sadržajima Nefitnog poduzeća Croatica, Hrvatskog glasnika, Radija Croatica i TV-a Croatica.

Promociju su pjesmom otvorile Santovkinje, sestre Vivien i Dorina Jakošević

su okruženi i snažnom asimilacijskom procesu čega smo svi mi svjedoci jer su jezične kompetencije vrlo slabe. Kao što znate, bez jezika nema ni nacionalnog identiteta. To je stvarnost koja nas okružuje i koja je zabilježena i u Hrvatskom kalendaru 2024.“ Kazala je tako uz ostalo urednica Hrvatskog kalendara Branka Pavić Blažetin na predstavljanju godišnjaka Hrvata u Mađarskoj i spomenute znakovite naslovnice. Naglasila je i istaknutu ulogu kalendara u životu, u svakidašnjici hrvatske zajednice jučer, danas i sutra.

Ravnateljica Timea Šakan-Škrilin, novinar Stipan Balatinac i glavna urednica Branka Pavić Blažetin

Zasluga je nakladnika da je sadržaj ukoričen i tiskan u lijepom izdanju, na kvalitetnom papiru i u koloru, što svakako privlači sve one koji ga redovito kupuju i čitaju. „Kad predstavljamo jednu knjigu, to je uvijek slavlje, mora biti slavljenički dan kad slavimo hrvatsku riječ, naše čitatelje, pa i sebe jer smo uspješni ostvariti cilj“, naglasila je u ime nakladnika ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin dodavši kako nije bilo posebnih poteškoća, sve je išlo u redu i obavljeno je do zadanog roka. Isto tako naglasila je i važnost susreta i razgovora s čitateljima.

U drugom dijelu večeri ravnateljica izdavačke kuće „Croatica“ Timea Šakan-Škrilin predstavila je nove mrežne stranice uz predstavljanje sadržaja Croatice, tjednika Hrvata u Mađarskoj Hrvatskog glasnika, Radija Croatica i TV-a „Croatica“.

Večer su santovačkim šokačkim pjesmama uljepšale Santovkinje Dorina i Vivien Jakošević u izvornoj narodnoj nošnji te članice pjevačkog zbora Hrvatske samouprave Kačmara s bunjevačkim i hrvatskim narodnim pjesmama. Nakon promocije svi su pogošćeni domaćim kolačima odnosno pecivima koja je za ovu prigodu pripremila Dušnočanka Eszter Holdas.

S. B.

Pjevački zbor Hrvatske samouprave Kačmara

„Možda je novo u tom smislu jer ste naviknuli na omoćnici kalendara vidjeti nekoga u narodnoj nošnji ili možda neku vjersku tematiku ili slično, pa vam je ovo sasvim neobično, što ne bi trebalo biti. Zapravo bi trebalo biti sasvim prirodno da na naslovnici (i po sadržaju) bude ono u što Hrvati u Mađarskoj trebaju ulagati ako sutra žele imati budućnost, a to je i crtanje šahovnice,

govorenje hrvatskim jezikom i učenje djece i u obiteljskom domu i u školi o svemu što su Hrvati. Kako je to kazao i Mladen, treba učiti o tome što smo bili jučer, što smo danas i što zapravo želimo biti sutra. Vaša je urednica s ovakvom naslovnicom i sadržajno željela prikazati kako ona vidi to sutra, ponajprije u jakom hrvatskom identitetu, čime će se Hrvati uspjeti oduprijeti olujnom moru kojim

Program Kreativna Europa – Projekt „OUT OF the BOX“ („Izvan kutije“)

„Nakon opsežnog rada koji je uključivao terenska istraživanja, proučavanje objavljenih kataloga i publikacija, razgovore s čuvarima privatnih zbirki te blisku suradnju s projektnim partnerima s ponosom objavujemo da smo uspješno mapirali znatan dio kulturne baštine Međimurja. Ovim projektom povezane su tradicije naroda iz Hrvatske, Mađarske i Slovenije, ističući zajedničko kulturno nasljeđe koje te zemlje dijele“, donosi nositelj projekta HKD „Pomurje“ iz Lenave u Sloveniji.

Projekt „OUT OF the BOX“ predstavlja sjajan primjer kako se tradicionalna kulturna baština može oživjeti na inovativan i suvremen način. U ovom su projektu četiri kulturne udruge koje se bave njegovanjem kulturne baštine udružile snage kako bi zaštitile i promovirale taj dragocjeni dio hrvatske kulture. Ukupna je vrijednost projekta 202 345 eura, a projekt će trajati 20 mjeseci. Projekt sufinancira Europska unija u okviru Programa „Kreativna Europa“ – potprogram „Kultura“ Ministarstva kulture i medija, Međimurske županije, Grada Čakovca i Općine Nedelišće. Projekt ima cilj zaštititi i promovirati kulturnu baštinu Međimurja katalogizacijom i digitalizacijom elemenata narodnih nošnji, izradom inovativne publikacije s interaktivnim QR kodovima i dizajniranjem 3D replika odabranih nošnji koje će biti upotrijebljene za izradu virtualnih eksponata. Suradnja s partnerima iz Hrvatske, Slovenije i Mađarske osigurava to da će projekt donijeti dobrobit za cijelu regiju. Nositelj je projekta Udruga Kultivator, a partneri KUU

Mapiranje kulturne baštine Međimurja

„Veseli Međimurci“ Čakovec, HKD „Pomurje“ Lendava, Hrvatski klub „August Šenoa“ Pečuh.

Ovo multidisciplinarno istraživanje nije bilo samo dokumentacijski zadatak nego i putovanje kroz povijest, kulturu i umjetnost – koje premošćuju prošlost i sadašnjost, isti-

čući šarenilo i ljepotu narodnih nošnji Međimurja. Projekt je obogatila suradnja s različitim institucijama, muzejima, etnoložima, kustosima i stručnjacima različitih profila, čiji su doprinosi bili ključni za uspjeh pothvata.

Branka Pavić Blažetin

Nagrada „Za baranjske Hrvate“ Udruzi „Naši ljudi“

U sklopu Županijskog hrvatskog dana i javne tribine Hrvatske samouprave Baranjske županije predsjednik te samouprave Mišo Šarošac uručio je Nagradu „Za baranjske Hrvate“ Udruzi „Naši ljudi“. U ime Udruge „Naši ljudi“ nagradu je preuzeo njezin predsjednik Arnold Barić.

Cilj je Udruge „Naši ljudi“, koja djeluje u Mišljenu, jačanje mađarsko-hrvatskih veza. Tako izjavljuje predsjednik udruge Arnold Barić. Udruzi je važno raditi s većinskim narodom, a i u njihovu imenu čuje se „naši ljudi“. Predsjednik udruge dodaje: „Svi naši ljudi s kojima surađujemo oni su s kojima zajedno živimo već tisuću godina. I sad kako je Hrvatska stupila u šengen, sad nemamo ni granice – ovako su Mađari iz Hrvatske i Hrvati iz Mađarske u jednoj cjelini i zajedno radimo za našu budućnost i u sportu i folkloru i u svim našim organizacijama. Uvijek je teško skupiti našu mladež, ali za sportske programe kao što je nogomet skupimo ljude u dobi iznad 35 i 45 godina koji igraju u više ekipa. Ima u udruzi puno nas Hrvata koji radimo i za Hrvate i za Mađare – tu se ne pita tko je koje nacije. Mi radimo za našu zajednicu.“

Udruza je utemeljena 2000. godine i sudjeluje na brojnim natjecanjima, od kojih ističe europski natječaj iz 2010. godine kad su ostvarili suradnju s partnerima u hrvatskoj Baranji. Financiraju se iz članarina i natječaja te djeluju u više sekcija, od kojih je sportska dosta aktivna. Sudjeluju na tuzemnim i međunarodnim sportskim susretima. Već gotovo osam godina organiziraju na-

Predsjednik udruge „Naši ljudi“ Arnold Barić

tjecanje u punjenju kobasica. Potpomažu rad mladih na polju folkloru, one koji su aktivni u hrvatskoj zajednici, učenike koji pohađaju nastavu hrvatskog jezika, a sve u uskoj suradnji s Hrvatskom samoupravom Mišljena. Cilj je Udruge „Naši ljudi“ pomagati Hrvatima, ali ne samo Hrvatima u Mišljenu nego i u široj regiji. Programi su im već polako tradicija i imaju brojnu publiku.

Branka Pavić Blažetin

Neil Simon: Tračevi – farsa kao recept za liječenje smijehom

U režiji, prijevodu i adaptaciji Nine Kleflin 15. prosinca 2023. u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu izvedeno je djelo *Tračevi* američkog dramatičara Neila Simona. Jedina Simonova farsa *Tračevi* (engl. *Rumors*) prvi je put izvedena 1988. godine u Kaliforniji u San Diegu u Old Globe Theatreu. Američki pisac i scenarist Neil Simon autor je brojnih komedija koje su desetljećima dominirale Broadwayem. Neil Simon podjednako je često pisao kazališne drame i filmske scenarije, a *Djevojka za zbogom* (eng. *The Goodbye Girl*) među najuspješnijim je ekranizacijama njegovih tekstova.

Kako je naglasila Nina Kleflin, rijetko se događa da redatelj ima toliku slobodu kao što je imala ona birajući tekst i ekipu s kojom će ga postaviti na daske Hrvatskog kazališta Pečuh. *Tračevi* se još nisu izvodili na kazališnim daskama u Hrvatskoj, no tim su više popularni na daskama mađarskih kazališta (mađ. *Pletykafészek*). Ninu Kleflin s Hrvatskim kazalištem u Pečuhu veže trajna suradnja. Ovo je njezina peta predstava koju je režirala za Hrvatsko kazalište Pečuh.

U predstavi igraju: Armin Čatić (Krešimir Bosiljevac, gradonačelnikov odvjetnik), Martina Stjepanović Meter (Kristina Markač Bosiljevac, odvjetnica, Krešimirova žena), Antonio Jakupčević (Denis Genc zvan Deni, porezni stručnjak iz gradske uprave), Matea Grabić Čačić (Klara Matić Genc, urednica modnog časopisa, Denisova žena), Dejan Fajfer (Ernest Kaminski zvan Erni, klinički psihijatar), Selena Andrić (Korina Malenica Kaminski zvana Kuki, televizijsko lice, Ernestova žena), Matija Kačan (Sven Šurla, mladi političar iz Gospića), Tena Milić Ljubić (Ka-

tarina Rončević Šurla zvana Kiki, influencerica, Svenova žena), Marijan Josipović (Nikola Čulo, policajac iz prve postaje zagrebačke policije), Matea Bublic (Marija Božić, inspektorica iz prve postaje zagrebačke policije). Scenografiju potpisuje Davor Molnar, kostimografiju Sara Lovrić Caparin, a glazbu Nikolina Belan.

Neil Simon slavni je američki komediograf, jedan od najizvođenijih dramskih pisaca u SAD-u i u svijetu. Napisao je više od 30 drama i komedija, autor je filmskih scenarija kao i libreta za mjuzikle. Dobitnik je nagrada Tony i Pulitzer za svoje komedije te je mnogo puta nominiran za najprestižnije književne nagrade odnosno i za nagradu Oscar. Brojne su njegove komedije postale uspješni filmovi i TV-serije. Osamdesetih godina prošlog stoljeća bio je toliko izvođen da su ga nazivali najuspješnijim

dramskim piscem poslije Shakespearea. Brodvejska su se kazališta uvijek oslanjala na njegove komedije u potrazi za sigurnim komercijalnim uspjehom. Bio je toliko čest autor na Broadwayu da danas jedno kazalište nosi njegovo ime. Majstor komičnih zapleta i veliki poznavatelj ljudske psihe Simon stvarao je komedije koje je mogla razumjeti publika bilo gdje u svijetu, stoga je preveden i igran u svim kazališnim sredinama. Igran je i preveden i u Hrvatskoj (posebno uspješno u „Teatru u gostima” Relje Bašića). Neil Simon umro je 2018. godine u New Yorku u 91. godini života.

TRENTAK ZA PJESMU

Željezni zastor

Sanjao sam, da je Uskrs.
Za istim stolom sjedimo
moja majka, vremešna ženica,
sva ko u pamuku tišine,
moj otac, pognut pod teretom
godina,
ja, i meni sučelice
Gospodin Nadbiskup Alojzije
Stepinac,
Metropolit Hrvatske.
On nas blagoslovi.
Potom reče:
»Mi nemamo neprijatelja,
i njihovi mrtvi zajedno su s nama.«
Oko nas puno uskrsnoga zraka.
On položi na stol svoje dobre ruke.
Vani pada snijeg.
Zatim gledamo bijeli stolnjak.

Viktor Vida

O predstavi: *Tračevi* Neila Simona – njegova jedina farsa

Pisac koji je pisao nježne situacijske komedije u trenutcima vlastite poljuljanosti i osobne krize odlučio je sam sebe razvedriti farsom. Bio je to njegov recept protiv tuge i depresije, lijek za osobna razočaranja i opću krizu smisla. To je značilo da karaktere treba dotjerati do granice izdržljivosti, na rub karikature, gurnuti ih u kaos u kojem se njihovi brižno izgrađeni životni modusi ruše kao kula od karata. Pravila su farse jasna – moramo gledati junake koji se nalaze u nevolji, gadnoj nevolji. Tragičare.

se smijemo kad se suočeni s problemom zakopavaju sve dublje i dublje. Takve je junake Neil Simon stavio u *Tračevi*, ljude visokog društva, ljude iz politike i medija. Ljude koji ovise o javnoj slici, o onome što drugi misle o njima, o onome što se o njima priča. Iako je ovaj komad napisan osamdesetih godina prošlog stoljeća, vi-

Smiješan nam je način na koji se oni pokušavaju izvući iz neprilika u kojima su se zatekli. Likovi su nam smiješni jer ih prepoznajemo – prepuni su mana, sebičnosti i oholosti, sitnih i krupnih slabosti. Poroci su im u krvi, prikrivanje vlastitog jada njihova je neprestana dužnost. Zato im

zionarski je anticipirao slabosti društva u kojem živimo danas. Društvene mreže nametnule su suvremenu društvu ovisnost o javnoj slici, lažnoj slici koju protagonisti sami kreiraju kako bi izgledali bolje. A to je upravo ono čemu se Simon ruga. On će svoje likove okrnjiti smiješnim tjelesnim povredama: jednog su ukočila leđa, drugi je istegnuo vrat, ljepotici su natekla usta, druga je u svrabu od alergije. Psihijatar je lud, odvjetnik je gluhi. Simboli moći rasuli su se po podu kao pribadače na koje se u svakom trenutku svi mogu nabosti. A sve to zbog jednog pucnja iz pištolja, zbog jednog poteza nekog očajnika tamo u pozadini koji je odlučio da na trenutak prekine tu iscrpljujuću igru lažne fasade. Naš je pisac zabavio sebe probušanim balonom ispraznosti, čvrstom šakom kojom je udario u sliku elegancije, uglađenosti i moći. Nad lažnim veličinama u njihovoj pogubljenosti širio se i dalje šum tračeva, govorkanja, glasina – njihov najveći strah. Takvim se ljudima trebalo narugati drastično, do kraja. Ne komedijom, nego farsom. Zbog svih tih motiva danas igramo ovaj neobično mudri komad, danas kad nas javna slika guši više nego ikad i udaljava nas od suštine. Nije ga bilo teško adaptirati na lokalne prilike, približiti ga ljudima koje znamo, prepoznajemo oko nas. Karakteri su toliko dobro napisani da sami nameću usporedbe s licima iz novinskih članaka i televizijskih formata, a njihov očajni napor da se održe na pozicijama srećemo svaki dan. To su naši ljudi, ta lažna elita, ti moćnici bez pokrića. Liječimo sami sebe i našu publiku smijući se tragičarima koji plaćaju zbog svojih mana. Taj je smijeh jedina pravednost kojoj se još možemo nadati.

Izvor: Programska knjižica predstave „*Tračevi*“

Foto: László Tóth

Bogatstvo...

Pisanice iz podravskih Križevaca

Koliko poznajemo Šomođsku županiju?

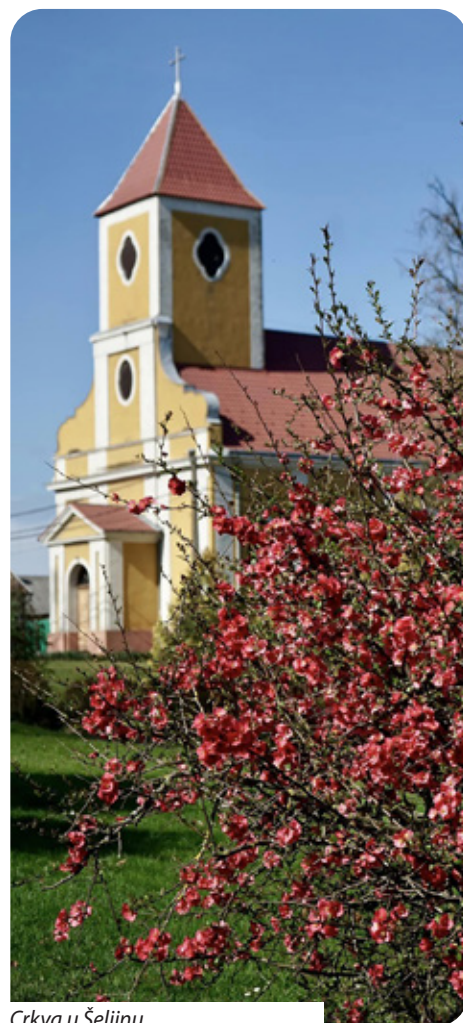
Dvorac u Šeljini

Šomođska županija ili, kako su je nekoć na mađarskom jeziku zvali „Somogyország”, mađarsko je more na blagim obroncima Zselica uz obalu Drave s prekrasnim krajolicima. Portal sokszinuvidek.hu ima zanimljiv kviz *Koliko poznaješ Šomođsku županiju?*. Prema tom kvizu Šomođsku županiju vrijedi posjetiti i zbog ljekovitih i termalnih voda, šuma bogatih životinjskim svijetom te kulturnih i gastronomskih programa. Pitanje je poznaju li dovoljno i sami žitelji županije sve njezine ljepote i znamenitosti, kulturnu, gastronomsku i turističku ponudu. Odgovor na pitanje možete doznati ako ispunite zanimljiv kviz koji je dostupan na poveznici <https://sokszinuvidek.24.hu/viragzo-vedekunk/2024/02/18/kviz-somogy-varmegye/>.

Možda će vam ispunjavanje kviza biti ugodna razbibriga, možda odgovor na većinu pitanja neće predstavljati problem ili ćete, ako bude izazovno, steći nova znanja.

BPB

Foto: Facebook – Gyula Kecskes

Crkva u Šeljini

NOGOMETNO NADMETANJE

U organizaciji Hrvatske samouprave Tomašina i Mjesne samouprave Tomašina 16. ožujka održan je sportski dan i druženje. U sklopu dana odigrana je prijateljska nogometna utakmica između ekipe Nogometnog kluba „Zrinski” (veterani) i nogometne ekipe Tomašina. Veterani NK-a „Zrinski” okupljaju one koji su nekad igrali u

martinačkom nogometnom klubu. Kako nam reče načelnik Tomašina József Sabacz, nije bio bitan rezultat, nego je naglasak bio na druženju i zajedništvu, a nakon utakmice domaćini su ugostili sve sudionike susreta. Ipak istaknimo kako je rezultat bio 5 : 1 za ekipu Tomašina jer se ipak sve vrti oko lopte.

Foto: Organizatori

Natjecanje vinara i proizvođača rakije

Da se uzgaja vinova loza i proizvodi kvalitetno vino, pokazuje i 19. natjecanje za certifikaciju vina koje je održano u Bojevu krajem veljače. Na natjecanje je pristiglo 45 uzoraka vina iz Bojeva i okolice. Natjecanje je bilo prilika ne samo za ocjenu predanih uzoraka nego i za druženje vinogradara i razmjenu iskustava o uzgoju vinove loze i proizvodnji vina. Među uzorcima bila su rosé, bijela i crna vina te

miješani uzorci raznih sorti. Velik broj zainteresiranih okupio se u bojevskom domu kulture. Domaća vina ocijenjena su s visokim brojem bodova, a vinar iz Atada József Tulézi, koji je prvi put sudjelovao na natjecanju, dobio je zlatnu kvalifikaciju. Nekoliko dana nakon ocjenjivanja vina, 2. ožujka, u Bojevu je organizirano i ocjenjivanje uzoraka rakije i gazdi iz Bojeva i iz okolice.

BPB

Obnovljena škola u Hrvatskom Židanu

U Hrvatskom Židanu bilo je svečano 2. veljače. Predan je na uporabu obnovljeni dio tamošnje područne škole: u potkrovlju su izgrađene dvije nove učionice, izgrađeni su sanitarni čvorovi i prostor za učenje. Riječ je o prvoj fazi nadogradnje i uređivanju druge etaže (potkrovlja) postojeće školske zgrade te, kako naglašava načelnik Hrvatskoga Židana koji je i predsjednik Hrvatske samouprave Hrvatskog Židana Štefan Krizmanić, u drugoj fazi na istoj etaži žele urediti još dvije učionice. Ulaganje je ostvareno uz potporu Državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose Ureda premijera Mađarske.

Kako je na svečanosti naglasio državni tajnik Ureda premijera za vjerske i narodnosne odnose Miklós Soltész, poznavanje međusobnih kultura i jezika čini nas snažnijima. Soltész je u svojem obraćanju, kako donosi MTI, naglasio kako je Hrvatski Židan naselje u kojem u većini žive gradišćanski Hrvati, ali kako i ona djeca koja nisu Hrvati rado uče i upoznaju hrvatski jezik i kulturu. Važna im je pripadnost zajednici, međusobno poštovanje jezika i kulture kao i jačanje zajedničke kršćanske vjere i kršćanskih korijena.

Miklós Soltész podsjetio je da je prije 2010. godine u Mađarskoj bilo 12 narodnosnih vrtića i osnovnih škola, a trenutačno ih je više od stotinu. Važnim je ocijenio to da i mala naselja poput Hrvatskog Židana (koji ima osamstotinjak stanovnika) imaju osnovnu školu. Dodao je kako većina sela u kojima žive narodnosti imaju i vrtić i jaslice. Soltész je rekao kako je u sadašnju obnovu uloženo 37 milijuna forinti, a državno tajništvo poduprijet će dodatnu obnovu s još 25 milijuna forinti.

Parlamentarni zastupnik i državni tajnik Ministarstva graditeljstva i prometa Péter Ágh naglasio je kako su u Židanu za razvoj sela posljednjih godina uložili više od 800 milijuna forinti, što znatno pridonosi povećanju održivosti sela.

Sretan je bio i načelnik Hrvatskog Židana Štefan Krizmanić jer je riječ o još jednom ulaganju, a trud i posao kontinuirani su u Hrvatskom Židanu posljednjih desetak godina. Presretan je što su u okviru projekta uz potporu Državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose dovršene dvije učionice u potkrovlju, sanitarni čvorovi za žene i muškarce, hodnik, nove stepenice, a kupljena je i sva potrebna oprema. Naglašava kako je židanska škola narodnosna škola u kojoj se hrvatski jezik predaje pet sati tjedno uz jedan sat Narodopisa. Dodaje kako su proširenje i nove učionice bili potrebni zbog povećavanja broja djece te se ufa da će samouprava pronaći financijsku mogućnost za obnovu cijelog potkrovlja. Dodaje: „Ako i to uspijemo završiti, nakon toga želimo provesti energetske razvoj iz financijskih sredstava Europske

Nove učionice blagoslovio je židanski farnik Štefan Dumović

unije.” Krizmanić je rekao kako su ulaganja u Hrvatskom Židanu rezultat vladine politike ruralnog razvoja, a najviše ga veseli upravo razvoj ustanova za djecu jer su djeca budućnost svih naselja. Proširenje osnovne škole u Hrvatskom Židanu potrebno je i zbog sve većeg broja djece. Škola će sad imati kapacitet za 60 učenika.

Nove učionice blagoslovio je židanski farnik Štefan Dumović, a svečanosti su među ostalima nazočili i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu pri Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske dr. sc. Milan Bošnjak te predsjednik HDS-a Ivan Guban. U svečanom programu sudjelovali su učenici i djelatnici židanske škole.

Od školske godine 2007./2008. židanska škola podružnica je kiseške Osnovne škole „József Bersek”. Četiri niža razreda djeluju u osnovnoj školi u Hrvatskom Židanu, odnosno židanskoj podružnici kiseške Osnovne škole „József Bersek”. Viših razreda u Hrvatskom Židanu nema, ali svi oni koji pohađaju više razrede Osnovne škole „József Bersek” mogu u Židanu pohađati nastavu hrvatskog jezika i književnosti i narodopisa. Riječ je o sedam učenika od 5. do 8. razreda koje poučava Marija Szabó. Trenutačno židansku školu pohađaju 33 učenika (četiri godišta,

dva razreda, četiri skupine) i svi uče hrvatski jezik. Učenici dolaze iz Hrvatskog Židana, Priske, Plajgora, Lukindrofa, Bozsoka, Cáká... O njima se brine sedmero pedagoga.

Voditeljica židanske podružnice Osnovne škole „József Bersek” Marija Szabó (Szabó Lajosné) s ponosom ističe: „Na čelu škole sam kao voditeljica od 2009. godine i otada se borimo za to da škola opstane. Spremam se za mirovinu, a ovu obnovu smatram velikim uspjehom za dobrobit škole i rad u školi.” Iz programa „Mađarsko selo” 2020. godine obrazovni okrug dobio je potporu za obnovu krovništva, instalacija za vodu, soboslikarske radove. Škola u Židanu živi unatoč brojnim problemima, kao što je primjerice nedostatak mlađih kadrova koji će zamijeniti one koji polako idu u mirovinu. Od školske godine 2015./2016. škola ima partnersku ustanovu u Republici Hrvatskoj, u selu Marija Gorica, s kojom je uspostavljena plodna stručna suradnja.

Viši razredi osnovne škole u Hrvatskom Židanu ukinuti su 2007. godine i otada škola djeluje kao područna škola. Razlog ukidanja bio je malen broj učenika. Naime, u neke je razrede išlo tek četvero učenika, a po zakonu za zadržavanje razreda bilo je potrebno 15 učenika. Tako je u rujnu 2007. 32 učenika viših razreda nastavilo svoje školovanje u Kisegu.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Tamás Unger / Vas Népe

Dan materinskog jezika i Dan glagoljice u HOŠIG-u

Na HOŠIG-ovim zastorima u prostranoj auli glagoljičnim slovima bilo je ispisano „I bijaše riječ“. I zaista, vođeni tim motom, HOŠIG-ovci su Dan materinskog jezika 21. veljače proveli slaveći hrvatsku riječ, hrvatsko pismo, svoju prošlost i sadašnjost.

Posebna atmosfera vladala je u školskoj knjižnici, gdje se odvijalo Natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku koje je mentorirala profesorica Marija Petrić. Učenici od 1. do 12. razreda, recitirajući poeziju pjesnika poput Tina Ujevića, A. B. Šimića, A. G. Matoša, Dobriše Cesarića, Jolanke Tišler i Stipana Blažetina, nikoga nisu ostavili ravnodušnim, a i žiriju su zadali težak zadatak. Članice prosudbenog odbora bile su docentica na Zavodu za narodnosne i strane jezike pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa Morana Plavac (predsjednica), studentica Visoke škole Józsefa Eötvösa i bivša HOŠIG-ova učenica Viktorija Kettinger

Sudionici s nagradama

Vješti gimnazijalci s članovima prosudbenog odbora i profesorima

te članica Đačke samouprave Kamilla Szabados. Pobjednicima su dodijeljene povelje i knjige. Najbolji kazivači stekli su pravo sudjelovanja na Državnom natjecanju u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku u organizaciji Hrvatske državne samouprave.

U kategoriji 1. i 2. razreda rezultati su sljedeći: 1. mjesto Bori Nemes-Mavra (2. r.) – Z. Luščić: *Dva pijetla*; 2. mjesto László Papp (2. r.) – I. Boždar: *Zaljubljeni mrav* i 3. mjesto Viktorija Molnár (1. r.) – S. Femenić: *Bumara*, a u kategoriji 3. i 4. razreda 1. mjesto osvojila je Jelena Ogoljuk-Berzsenyi (3. r.) – Z. Golob: *U zemlji snova*, 2. Rebeka Békefi (3. r.) – D. Gabe: *Baka*, 3. Mimi Vám (4. r.) – Lj. Pukec: *Djetelina s četiri lista*. Učenike su pripremile učiteljice Snježana Baltin (1. r.), Katica Šokac (2. r.), Katica Benčik (3. r.) i Dejana Simon (4. r.).

U kategoriji 5. i 6. razreda 1. je bila Ružica Rác Szabó (6. r.) – Jolanka Tišler: *Vila Jesenka*, 2. Vilmos Rác Szabó (5. r.) – D. Horvatić: *Hrvatski grb*, 3. Mia Manna Vám (6. r.) – V. Nazor: *Hrvatski jezik*. U kategoriji 7. i 8. razreda 1. mjesto zauzela je Jasminka Tábori (8. r.) – K.

Ponos

Bagić: *Bršljan*, 2. Lilla Bengyeszkov (8. r.) – A. Dedić: *Ne daj se Ines*, 3. Andrija Nagy-Sója (7. r.) – A. Brnardić: *Sreća*. Učenike su pripremile nastavnice Anita Bándy (5. r.) i Kristina Goher (6. – 8.).

U kategoriji 9. N, 9. i 10. razreda pobjednici su: 1. Vilmos Szabó (10. r.) – D. Cesarić: *Povratak*, 2. Kitty Varga (9. N) – D. Cesarić: *Povratak*, 3. Nina Supurović (9. r.) – J. Kaštelan: *Tvrđava koja se ne predaje*. U 11. i 12. razredima rezultati su: 1. Nina Šindik (12. r.) – V. Pavletić: *Dodiri u prolazu*, 2. Ena Kujundžić (12. r.) – A. G. Matoš: *Djevojčici mjesto igrčke*,

3. Mira Döhrmann (11. r.) – A. B. Šimić: *Cvijet u kavani*, 3. Bendegúz Szafkó (12. r.) – S. Blažetin: *Doći će jednom dan*. Gimnazijalce su pripremile profesorice Marija Petrić (11. r.) i Marija Šajnović (9. – 12. r.) te nastavnica Kristina Goher (9. N).

Usljedio je Kviz iz hrvatskoga jezika i književnosti koji je na moderan i dinamičan način vodila nastavnica Kristina Goher, koja je u uvodu rekla: „Nagi su svi narodi bez knjiga!“. Riječi su to koje se pripisuju Konstantinu Filozofu, sv. Ćirilu. „Među mnogim velikanima koji su Hrvate odjenuli u knjige posebno mjesto pripada glagoljašima. Svaki čovjek umire u jeziku u kojem se rodio i odgojio. Citat je to književnika Frana Mažuranića. U tom duhu sastavljen je i naš današnji kviz.“

Kviz je organiziran prvi put u povodu Međunarodnog dana materinskog jezika i Dana glagoljice i glagoljaštva pod motom „I bijaše riječ“, a osmislile su ga profesorica Marija Šajnović i nastavnica Kristine Goher. Devet skupina natjecatelja od 5. do 12. razreda timskim radom odmjerilo je znanje glagoljice i hrvatskog pravopisa, ne samo činjeničnim odgovorima na pitanja nego i nizom kreativnih zadataka kao što su prevođenje glagoljičnih slova na latinična ili slaganje *puzzli*. Treće mjesto osvojio je 9. razred, drugo mjesto podijelili su 12. i 8. razred, a prvo mjesto pripalo je ekipi 11. razreda, u kojoj su bili: Mira Döhrmann, Eszter Szalóki-Nagy, Laura Szűcs, Tomislav Đurić i profesor zemljopisa Mario Jerkić. Prva je nagrada dvjestopostotna ocjena ili iz hrvatskog jezika ili iz književnosti, druga nagrada stopostotna ocjena, čokolada i povelja, a za treće mjesto čokolada i povelja.

Kršul

Mala stranica

USKRSNE PISANICE

Odakle tradicija bojenja jaja?

Jaja su često bila povezivana s poganskim festivalima i proslavama proljeća. Ona simbolično predstavljaju ponovno rođenje i novi život, pa su tako postala dio proljetnog slavlja. Na proslavama su se ukrašena jaja darovala prijateljima i članovima obitelji. Simbolika ponovnog rođenja u skladu je s proljetnom proslavom Uskrsa jer je to slavlje Isusova uskrsnuća. Tako su praksu ukrašavanja jaja i njihovo poklanjanje prisvojili kršćani te se uključili u proslavu Uskrsa.

Zašto su pisanice najčešće crvene?

Pisanice su najčešće crvene zbog legende o tome da je Marija Magdalena ponijela kuhana jaja na Isusov grob kako bi ih podijelila s drugim ženama. Kad je ugledala uskrslog Isusa, jaja su poprimila sjajnu crvenu boju.

Najveća pisanica na svijetu

Najveća pisanica na svijetu nalazi se u kanadskom gradu Vegrevilleu, i to na glavnom trgu. Dugačka je sedam metara, visoka 9,4 metra i teška gotovo pune dvije i pol tone. Napravljena je od više od 3500 komada aluminija.

Najveće čokoladno jaje

Čokoladna jaja počela su se prodavati u 19. stoljeću u Bristolu. Prvi primjerci bili su izrađeni ručno, imali su ukrase od obojenog šećera u obliku cvijeća i bili su malena umjetnička djela. Najveće uskrsno čokoladno jaje izrađeno je 2011. u Italiji. S deset i pol metara i 7200 kilograma bilo je više od žirafe i teže od slona.

Festival bacanja jaja

U srednjem vijeku u crkvama se nakon uskrsne mise održavao tzv. festival bacanja jaja. Svećenik bi uzeo jedno tvrdo kuhano jaje te ga bacio jednom dječaku iz zbora. On bi zatim jaje bacio sljedećem i tako u krug, a pobjednik je bio onaj u čijim bi se rukama jaje našlo kad kazaljke dođu do brojke 12.

IZRADITE USKRSNU KOŠARICU

Sigurno se svi pripremate za uskrsne blagdane kako bi vaša kuća bila vesela s puno šarenih proljetnih boja. Radi toga možete izraditi i uskrsnu košaricu u koju ćete staviti pisanice. Treba vam samo kartonski papir, ljepilo i, ako želite da vam košarica bude šarena, papiri raznih boja. Možete iskoristiti papiriće od čokolada ili bombona, pa ćete ih tako usput i reciklirati.

Izrada košarice:

- * Isprintajte kvadrat s omiljenim uzorkom ili iskoristite kupljeni ukrasni papir. Na poleđini nacrtajte devet kvadrata iste veličine.
- * Zarežite crte središnjeg kvadrata s bočnih strana (četiri reza).
- * Presavinite papir po svim rubnim linijama nacrtanih kvadrata.
- * Počnite slagati košaricu kao da ćete napraviti kocku, ali bočne strane nemojte potpuno spojiti, nego ih zalijepite kad se počnu preklapati tako da ostanu ukoso.
- * Za dršku košarice možete upotrijebiti komadić trake ili izrežite papirnatu trakicu iste dužine kao i kvadrat. Košaricu dodatno ukasite kako želite, stavite jaje ili slatko iznenađenje.

Pisanice su i danas ukras uskrasnog stola

Pisanice su neizostavan ukras uskrasnih stolova i omiljena dječja igračka za uskrasne blagdane. Običaj bojenja jaja odnosno izrada pisanica među Hrvatima već je vrlo star – postoje dokazi da su se njime bavili već i u 13. stoljeću, ali i prije. U Hrvatskoj, u Gudovcu, 2003. godine tijekom arheoloških iskopavanja pronađene su 600 godina stare ljuske pisanica. Te pisanice iz 15. stoljeća bile su izrađene upravo tako kako ih izrađuju i danas u Pomurju: minta je nacrtana voskom, a obojene su bojom dobivenom od vode u kojoj je kuhana ljuska crvenog luka.

Žene u Pomurju i dandanas izrađuju pisanice na isti način kako se činilo u 15. stoljeću: u posudici otope vosak i „kičicom“, tj. malim alatom za pisanje minte, napišu ukras i zatim jaje stave u boju. Pomurski Hrvati kičicu prave od tvrde grančice na koju pričvrste tanku žicu koja je prije bila namotana na tanak klin kako bi dobila oblik spirale. Kad se u vosak umoči spirala, ona pokupi malu količinu voska i postupno ga ispušta van tako da se može povući tanka crta na jaje i pisati različite minte. Svako područje ima svoj stil u pisanju minte i korištenju boja. Minte su najčešće motivi iz prirode, proljetno cvijeće, motivi iz poljoprivrede. Jaje je oduvijek bilo simbol novog života, među kršćanima označuje novi život i vjeru u uskrsnuće, odnosno u vječni život. U simboliku ponovnog rođe-

Radionica u Mlinarcima

Uskrasna radionica u knjižnici u Fičehazu

nja, što je bit Uskrsa, jaje se potpuno uklapa, a ujedno znači i neprestano kruženje života i prirode. Mnogi od raznih tradicija i običaja pomorskih Hrvata već su izumrli, ali izrada pisanica još je uvijek vrlo popularna. Moglo bi se reći da se običaj njeguje u svakom hrvatskom naselju, a stariji ga rado predaju mladim naraštajima.

Pomurski Hrvati i danas vjerno čuvaju običaj šaranja uskrasnih jaja – pisanica i u posljednje vrijeme sve se više žitelja uključuje u razne aktivnosti izrade tradicionalnih pisanica. U pomurskim krajevima pisanica se oduvijek šarala na Veliku subotu, no razne organizacije na radionicama čine to prije kako bi Velika subota ostala za obitelj. Tako

Pisanice s motivom kajkavske ruže

je Klub ručnih radova u Mlinarcima pod vodstvom Marije Ciceli Cseke priredio radionicu izrade pomorskih pisanica na kojoj su se okupili i mladi i stariji. Marija se unaprijed pripremila s uzorcima, a u stručnosti je pomogla i Tünde Kuzma iz Sumartona, koja već desetljećima izrađuje pomurske pisanice.

ce. Marija je govorila i o uskrasnim običajima, o sestričenju, kako su nekad prijateljice postale sestre razmjenom pisanica. Time bi do kraja života stekle prijateljicu. Najveselije bi bilo kad su išle na ledinu i uz pjesmicu „Atko, matko, jaje slatko, dajte sestra, dajte brat...“ bacale pisanice koje su dobile od krsnih kumova. Kad bi se jaje razbilo, podijelile bi ga i zajedno pojele. Margit Horvat predstavila je izradu pisanica s heklanim mozaicima. Ona je s heklanjem uspjela stvoriti tradicionalne pomorske minte, a izradila je i jaja s motivom kajkavske ruže. Sudionici radionice mogli su isprobati i njezinu metodu izrade pisanica. U Fičehazu i Keresturu izradu pomorske pisanice predstavila je Piroska Tarrósy Körmendi, nekadašnja mještanka Kerestura koja čuva taj hrvatski običaj unatoč tomu što se odselila iz hrvatskog mjesta. Hrvatska samouprava Letinje također je priredila radionicu izrade tradicionalnih pomorskih pisanica, isto tako i keresturska Osnovna škola „Nikola Zrinski“. Serdahelska hrvatska samouprava organizirala je regionalno natjecanje u izradi pomorskih pisanica, a Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ također učenje izrade tradicionalnih pomorskih pisanica, o čemu ćemo u narednom broju izvijestiti cijenjene čitatelje.

Beta

Darovi u prave ruke

„Reci mi što čitaš, reći ću ti tko si“, kaže stara poslovice. Knjige su vječne. Koliko vrsta naslova, toliko i čitatelja. Upravo je tako i u našoj ustanovi, u HOŠIG-u. Uz odgovno-obrazovna pomagala za edukaciju polaznika škole na raspolaganju je bogat i raznovrstan knjižni fond ustanove. No knjiga nikad dosta. Toga su svjesni i naši darovatelji knjiga. Naime, 1. veljače 2024. godine veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić u društvu savjetnice Marine Sikora uručio je dar HOŠIG-ovoj knjižnici. Poklon-knjige radosno su preuzele ravnateljica škole Ana Gojtan, zamjenica ravnateljice Zsuzsa Molnar, zamjenica ravnateljice Rita Grbavac i, ne u zadnjem redu, maturanti. Riječ je o donaciji od gotovo 150 knjiga Hrvatske sveučilišne naklade te Naklade „OceanMore“ u sklopu projekta „Donacija knjiga hrvatskim školama i institucijama u

S knjigom u ruci

Mađarskoj“. Hrvatska sveučilišna naklada tvrtka je u vlasništvu najvećega hrvatskog sveučilišta – Sveučilišta u Zagrebu. S vremenom je postala omiljena nakladnička adresa s golemom mrežom autora i vanjskih suradnika. Naklada „OceanMore“ osnovana je 2002. godine i najvećim je dijelom posvećena objavljivanju suvremene svjetske književnosti na hrvatskome jeziku, ali i starijih naslova vrhunske književnosti koji dosad nisu prevedeni.

Izvor: HOŠIG
Foto: Kristina Goher

KRIŽNI PUT U KEMLJI

Va korizmi imamo svaki petak križni put u Kemlji. Nažalost, u selu nimamo župnika, dolazi nam kapelan iz Staroga Grada (Mosonmagyaróvár) koji služi maše petkom i nedjeljom.

U Hrvatskoj Kemlji od crkve do cimitra je red kostanjev, kamo su 1994. ljeta postavili štacije. Od onda imamo i držimo molitvu križnog puta vani. Red kostanjev je jedinstven spomen. 1932. godine ljudi su posadili 50 kostanja na spomen kemljanskim vojnikom ki su va Prvom svjetskom ratu žitak dali za domovinu.

Kemlja je trojezično selo. Uz Mađare ima Hrvata i Nijemaca. Zbog toga i križni put deržimo na tri jezika.

Prvi tjedan korizme križni put derži župnik, drugi tjedan člani župe, a treći tjedan križni put organizira Hrvatska samouprava Kemlje. Tada čitamo, molimo i pjevamo na hrvatskom jeziku. Četvrti tjedan je u znaku djece 3. razreda (oni ćeju biti prvopričesnici), peti tjedan organizira Njemačka samouprava Kemlje: križni put se moli na njemačkom jeziku, a na druge tjedne ide po mađarskom jeziku. Šesti tjedan korizme križni put predvode učenici 8. razreda, a sedmog tjedna, na Veliki petak, križni put vodi župnik.

Juliana Milkovits Ronczai

Molitva križnog puta

ZAGREB – U HNK-u je 9. veljače predstavljeno prvo kolo višegodišnjeg projekta „Djela Miroslava Krleže“, objavljeno u suradnji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Školske knjige. Prvo, raskošno opremljeno kolo edicije zamišljene kao *the best of* sadržava sedam svezaka: petosveščani roman „Zastave“, pjesničku zbirku „Balade Petrice Kerempuha“ i knjigu političkih eseja „Deset krvavih godina“. Djela Miroslava Krleže bit će objavljena u četiri kola koja će obuhvatiti 28 svezaka njegove proze, poezije, dramskih tekstova, eseja, feljtona i dnevničkih zapisa. Predsjednik HAZU-a akademik Velimir Neidhardt rekao je da HAZU i Školska knjiga ovim predstavljanjem na najdjelotvorniji način obilježavaju 130. obljetnicu rođenja književnog velikana hrvatske kulture. Podsjetio je da je Krleža bio među Akademijinim najistaknutijim članovima još od 1946. godine, kad je izabran za redovitog člana.

PUSTARA – Mjesna samouprava Pustare 9. ožujka u Seoskome domu priredila je Bal u čast žena. Na balu goste je zabavljao poznati pomurski sastav „Mura band“.

OBAVIJEST BIRAČIMA

Predsjednik Republike Hrvatske je 15. ožujka 2024. donio Odluku o raspisivanju izbora za zastupnike u Hrvatski sabor.

**Izbori na biračkim mjestima
u Republici Hrvatskoj održat će se u
srijedu 17. travnja 2024.**

Izbori na biračkim mjestima u

Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Mađarskoj, Budimpešta
Munkácsy Mihály utca15., 1063 Budapest i

Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu
Ifjúság útja 11., 7624 Pécs

održati će se u

**UTORAK, 16. TRAVNJA 2024.
i SRIJEDU, 17. TRAVNJA 2024.,
od 7:00 – 19:00 sati.**

Obavještavaju se birači da mogu izvršiti pregled, dopunu i promjenu podataka upisanih u registar birača te podnijeti zahtjev za privremeni upis u registar birača izvan mjesta prebivališta, izdavanje potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta, prethodnu registraciju i aktivnu registraciju.

**ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ISTJEČE
U SUBOTU, 6. TRAVNJA 2024.**

Svoje podatke upisane u registar birača možete provjeriti na poveznici: <https://biraci.gov.hr/RegistarBiraca/>

I. BIRAČI KOJI IMAJU PREBIVALIŠTE U REPUBLICI HRVATSKOJ

To su osobe koje posjeduju važeću osobnu iskaznicu RH, a žele glasovati u Mađarskoj, zatražit će: PRETHODNU REGISTRACIJU. Zahtjev za prethodnu registraciju podnosi se popunjavanjem obrasca za prethodnu registraciju.

- Zahtjev za prethodnu registraciju birači mogu podnijeti Veleposlanstvu RH u Budimpešti ili Generalnom konzulatu RH u Pečuhu, ako će se na dan izbora zateći u Mađarskoj.
- Birači koji imaju prebivalište u RH, a na dan održavanja izbora će se zateći izvan mjesta svojeg prebivališta ili u inozemstvu, mogu zatražiti potvrdu za glasovanje izvan mjesta prebivališta s naznakom mjesta boravka u RH, odnosno države i konzularnog područja u inozemstvu, gdje će se zateći na dan izbora.

II. BIRAČI KOJI NEMAJU PREBIVALIŠTE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj kako bi mogli glasovati u inozemstvu ili u Republici Hrvatskoj moraju biti AKTIVNO REGISTRIRANI.

- Birači kojima je izdana **osobna iskaznica s podatkom o prebivalištu izvan Republike Hrvatske NE MORAJU se aktivno registrirati, već će, po službenoj dužnosti, biti aktivno registrirani za državu ili konzularno područje prema adresi prebivališta upisanoj u osobnoj iskaznici.**
- Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj niti osobnu iskaznicu s podatkom o prebivalištu izvan Republike Hrvatske, **moraju podnijeti zahtjev za aktivnu registraciju kako bi mogli glasovati u inozemstvu ili u Republici Hrvatskoj.**

Zahtjevi za AKTIVNU REGISTRACIJU birači mogu podnijeti popunjavanjem obrasca za aktivnu registraciju, osobno u prostorijama Veleposlanstva ili Generalnog konzulata, odnosno elektronički na adresu: vrhbp@mvep.hr ili grkh.pecuh@mvep.hr. Zahtjev je valjan ako je vlastoručno potpisan.

Napomena: Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a nisu aktivno registrirani, mogu na dan održavanja izbora ostvariti svoje pravo glasovanja potvrdom koju izdaje Veleposlanstvo ili Generalni konzulat.

Obrasci za prethodnu i aktivnu registraciju dostupni su na mrežnoj stranici Ministarstva pravosuđa i uprave RH: <https://mpu.gov.hr/> kao i na mrežnoj stranici Veleposlanstva RH Budimpešta: <https://mvep.gov.hr/hu>

III. e-Građani

Birači koji imaju vjerodajnice i pristup Sustavu e-Građani mogu podnijeti zahtjev za privremeni upis, prethodnu registraciju i aktivnu registraciju te izmjene istih zahtjeva putem sustava e-Građani.

